

ULFSNÆSØENS OPDRAGELSESANSTALT.

Der har i en række af år inden Bergens by været et betydeligt antal børn, som på grund af deres vanart og forsømte opdragelse i forbindelse med deres forældres mangel på evne til at føre dem på forbedringens vej ved skolekommissionens og fattigkommissionens foranstaltning har været sat til forsørgelse udenfor deres hjem, og det har stadig været forbundet med vanskelighed at få deslige børn anbragte således, at man kunde have håb om deres forbedring. Allerede i 1864 kom Bergens fattigkommission og skolekommission under drøftelsen af dette anliggende til det resultat, at det bedste middel, hvormed man kunde møde dette onde, vilde være oprettelse af redningsanstalter, hvori ialfald de værste børn kunde anbringes og holdes borte fra deres vante omgivelser og forhold og derhos bringes ind under en streng disciplin samt kærlig omgangs og kristelig undervisnings påvirkning. De overraskende gladelige resultater, som sådanne anstalter i udlandet have kunnet opvise, bestyrkede yderligere denne mening; men på grund af de mange uafviselige og store krav på kommunens midler, som dennes stærke udvikling i længere tid har medført, dristede de nævnte kommissioner sig ikke til at søge en sådan indretning for byen tilvejebragt ved bevilgning af kommunen. Under disse omstændigheder besluttede D'Hr. Rådmand BANG og Skoleinspektør IGENS i overbe-

visning om sagens store betydning for samfundet og i tillid til den sympathy, den kunde påregne hos almenheden, at forsøge at få en sådan opdragelsesanstalt istandbragt ved private bidrag, og da de just havde fæstet sin opmærksomhed på Ulfsnæssøen i Brudvigs præstegæld som en for øjemedet i fortrinlig grad skikket ejendom og bragt i erfaring, at denne ø, hvoraf en del hørte under Brudvigs præstegård, medens resten var i 3 privates eje, var at erholde for en efter omstændighederne rimelig pris, bestemte de sig i året 1876 til at iværksætte planen. De indkjøbte derpå øen for i det alt omtrent kr. 11000. Heraf bleve kr. 8000 dækkede ved et lån, som Bergens sparebank bevilgede dem rentefrit i 3 år, — et tidsrum, der senere er forlænget til udløbet af 1885, medens de for at tilvejebringe resten af købesummen og for at erholde midler til ejendommens bebyggelse og opdyrkning m. m. henvendte sig til Bergens samlag for brændevinshandel, der i erkendelse af, at denne sag måtte stå i første række blandt de formål, som det er samlagets opgave at fremme, af sine overskud for årene 1878, 1879, 1880 og 1881 til planens realisation bevilgede tilsammen kr. 82,000. Ved disse pengemidler blev ejendommen bragt i fuld færdig stand for sin bestemmelse.

For at knytte anstalten til Bergens kommune samt yderligere betrygge dens fremtid bestemte de nævnte mænd sig til at søge lønninger til anstaltens forstander og underlærer bevilgede af kommunen. Bergens skolekommission og fattigkommission billigede dette skridt og skænkede tillige det udarbejdede udkast til plan for anstalten sit bifald, hvorpå Bergens repræsentantskab under 10de Juni 1881 vedtog den såvel af de nævnte kommissioner som af magistraten og formandskabet anbefalede plan og bevilgede løn til forstander og underlærer ved opdragelsesanstalten.

Der ansøgte dernæst om kongelig approbation på anstaltens plan, hvilken ansøgning blev indvilget ved kgl. resolution af 16de September 1882.

Endelig førtes en del forhandlinger med justitsdeparte-

mentet angående de enkelte bestemmelser, vedkommende forholdet mellem anstalten og domstolene, hvilke forhandlinger nu ere tilendebragte.

Efter disse indledende bemærkninger skal jeg gå over til at meddele lidt om de anstalten tilhørende ejendomme samt om dens drift til 31 Decbr. 1882 m. m. —

Ulfsnæsøen er beliggende i Sørfjorden ved Østersøens sydostspidse, adskilt fra denne ved et c. 440 meter bredt sund, omtrent midt mellem Brudvigs hovedkirke og Vaxdals jernbanestation. Sørfjorden danner her ligesom et stort bassin, begrænset af høje fjelde, ved hvis fod på fjordens søndre og østre side jernbanelinien ses i en strækning af c. 8 kilometer.

Øen er 931 ar (92,1 mål) stor. Den stiger dels i jævne skråninger, dels i terrasser og dels temmelig stejlt op fra søen til en højde af c. 24 meter (76 fod).

Jordsmonnet er meget frugtbart, da det på de fleste steder har en undergrund af sandblandet ler, der er bedækket med et lag temmelig kalkholdig mædjord.

Størsteparten af søen er skovbevoxet, og trævegetationen er usædvanlig frodig.

Af de forskellige byggearbejder på søen kan nævnes:

- A. En solid *brygge* på søns nordre side.
- B. En *hovedvej* fra bryggen op til anstaltens huse og rundt søns midtparti i en længde af 1300 meter. Denne vej med sine mindre sideveje tjener til at gøre brugen af søns forskellige dyrkede og dyrkbare strækninger letvind, på samme tid som den gør det daglige liv lettere på et så indskrænket rum.
- C. 3 store murede *brønde*, hvormed anstalten er sikret en rigelig forsyning af vand af udmærket beskaffenhed. Såvel til anstaltens hovedbygning som til fjøset er lagt vandledning gennem galvaniserede rør. — Hovedbrønden er forsynet med et filterapparat bestående af sand, kul og jernsvamp.
- D. *Huse*:
 1. En *hovedbygning* bestående af 3 etager og opført af

teglsten. Den ligger omtrent i søens centrum i en mod sydvest heldende skråning ved kanten af en i baggrunden voxende større birkelund.

Bygningen har følgende rum:

Kælderetagen bestående af: a) et *snedkerværksted*, der er m. $5,3 \times 8,2$ ($17' \times 26'$) stort, b) en rummelig *vaskekælder*, hvor der blandt andet findes en i forbindelse med vandledningen stående hensigtsmæssig *vaskeindretning* og et *tørreapparat*; c) et *badeværelse* og d) en *madbod*.

1ste etage bestående af: a) et *skomager- og skrædderværksted* af samme størrelse som snedkerværkstedet og forbundet med samme ved hjælp af en trappe; b) et *skoleværelse*, m. 7×6 ($23' \times 19'$); c) et *spiseværelse*, m. $8,8 \times 6$ ($28' \times 19'$) og d) et *køkken* med *spisekammer*. I køkkenet findes en tryk- & sugepumpe, hvormed vandet kan pumpes op lige til 3die etage.

2den etage optages af 3 *sovesale* samt *underlærers*, *gårdsgrutters* og *husholderskens* værelser.

Højden under loftet i 1ste og 2den etage er m. 3,7 (12 fod). 7 af de nævnte værelser ere forsynede med ventilation.

3die etage indeholder et pigeværelse samt forstanderens bekvemmelighed bestående af 4 rummelige værelser foruden køkken, spisekammer og klædekammer. Højden under loftet er m. $3,4$ (11 fod).

I den østre ende af tørreloftet skal indredes arrest og sygeværelse.

2 trapper føre op til 3die etage, 1 fra hovedindgangen i 1ste etage og 1 gennem fløjen ligefra badeværelset, der har særskilt udgang.

Hovedbygningen er opført for omtrent kr. 40000.

2. *Et logi*hus, der indeholder 2 værelser i underetagen og 2 kvistværelser samt kælderrum.
3. En *fjøs- og ladebygning*, der indeholder rum til 10 køer foruden stald, redskabsrum og en rummelig hølade.

4. En *udbygning* indeholdende *svinehus*, *kulbod* og *priveter*.
5. Et *nøst*, der indeholder rum for anstaltens 3 både med øvrige båd- og nøstredskaber.
6. En *potetesæld*, opmuret i indeværende års høst.
7. En *vedbod* ligeledes opført i det forløbne år.

Af andre arbejder udførte i løbet af 1879—1881 kan nævnes: a) *indgårding* i en længde af 450 meter, b) *drænering* [grøfternes samlede længde udgør ca. 1433 meter], c) *planering* og d) *plantninger*. Af større og mindre frugttræer er udplantet 60, af bærbuske 150 foruden bringebærbuske, heri da også indbefattet, hvad der er udplantet i det forløbne år. Ligeledes er ca. 550 [] meter jord anlagt til dyrkning af jordbær. Foruden nævnte plantninger er der omkring på søen udplantet flere tusinde nåletræer, en del ask, løn, bøg, lind, hagtorn og kristtorn.

Efter den hidtil vundne erfaring må ikke alene anstaltens beliggenhed, men også de udførte byggearbejder antages at indeholde alle fornødne betingelser for en heldig gennemførelse af anstaltens formål. Det er derfor at håbe, at de betydelige bidrag, som ere ydede af Bergens samlag og sparebank, i fremtiden ville vise sig vel anvendte.

Anstaltens bestyrelsesmedlemmer have dels enkeltvis og dels samlede oftere inspiceret anstalten og taget en virksom del i ledelsen af dens anliggender.

Anstaltens betjening består af: forstander (der tillige er førstelærer), underlærer, gårdsgut, husholderske og tjenestepige.

Anstaltens drift tog sin begyndelse den 13de Oktober 1881. Siden har den været fremmet under befølgelse af følgende dagsorden.

	a) Sommer	b) Vinter
Gutterne vækkes	kl. 6	kl. 6
opredning af senge, rengøring (ovns- ilægning) skopudsning og vask til . .	6 ³ / ₄	7
lektielæsning	6 ³ / ₄ —7 ¹ / ₄	7
frokost	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₄

andagt	" 8	" $7\frac{3}{4}$
legemligt arbejde eller skole	" $8\frac{1}{4}$ —12	" 8—12
middag	" 12	" 12
med hvile til	" $1\frac{1}{2}$	" 1
legemligt arbejde eller skole	" $1\frac{1}{2}$ —5	" 1—5

Eftermiddagsskolen begynder kl. 2; det parti, der er på skolen om formiddagen, har legemligt arbejde om eftermiddagen og omvendt.

mellemmad	kl. 5	kl. 5
	a) sommer	b) vinter
hvile til	kl. $5\frac{1}{2}$	kl. $5\frac{1}{2}$
lektielæsning		" $5\frac{1}{2}$ —7
legemligt arbejde	" $5\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$	
aftensmad	" $7\frac{3}{4}$	" 7
andagt	" $8\frac{3}{4}$	" $7\frac{3}{4}$
sengetid	" 9	" 8

Om driftens forskellige grene skal jeg i korthed anføre:
a) *Skolen*. Dens første mål var at få gutterne disciplinerede. Dette mål nåedes forholdsvis snart, om end arbejdet dermed just ikke altid hørte til det letteste.

Dens andet mål var vækkelse af gutternes evner og interesser. Til opnåelse heraf medtoges i begyndelsen kun de letteste fag, hvori da undervisningen måtte anlægges mere som en fri samtale, indflettet med letfattede fortællinger af de mest forskellige slags, end som en efter metodiske regler ordnet planmæssig undervisning. Det var en hård nød at knække, at vinde bugt med gutternes sløvhed og interesseløshed. Deres tidligere liv havde i den grad slappet deres åndsevner, at de syntes uberørte af det, der lå udenfor gadelivets sfære. Undervisningens vækkende element måtte derfor i begyndelsen ligeoverfor samtlige gutter og senere ligeoverfor flere af dem være stærkt fremtrædende. Skolens tredje mål: meddelelse af de fornødne kundskaber og færdigheder søgtes nået, idet fagkredsen fra årets begyndelse udvidedes til de almindelige skolefag og undervisningen søgtes fremmet efter en bestemt plan. Det

var en selvfølge, at en til dette mål sigtende undervisning måtte tillægge religionsundervisningen en fremtrædende plads, og at den hele skolegerning måtte komme til at stille større krav til elevernes selvvirksomhed.

Skolen har været delt i 2 afdelinger med 21 timers ugentlig undervisningstid for hver afdeling, fordelt som halvdagskole. Udenfor disse timer blev meddelt extraundervisning til efternølere. Under våranen havdes 14 dages ferie, og i Juli og August var skolen i 6 uger kun delvis igang, idet der i de til forstander og underlærer tilståede ferier kun læstes 11 timer ugentlig.

Skolens fag har haft følgende antal timer for ugen:

	a) Øverste afdeling	b) Nederste afdeling.
Kristendomskundskab	5	6
norsk mundtlig	3	4
skriftlig	2	5
historie	1	1
geografi	2	1
regning	3	3
skrivning	2	2
sang	2	2 (1 hel og 2 halvt).
gymnastik og exercit.	1	1 (i 2 halvtimer)
tilsammen timer:	21	21

Sang og gymnastik har været fælles for begge afdelinger.

I slutningen af Juni afholdtes af forstander og underlærer en repetitionsexamen, der vidnede om god fremgang for de fleste af gutterne.

De anskaffede læreapparater ere tidsmæssige og have været tilstrækkelige for skolens hidtilværende behov. Man har dog følt savnet af et orgel, til hvis anskaffelse man hidtil ikke har haft de fornødne midler.

Næst efter skolen har der været anvendt mest tid og arbejdskraft på

b) *gårdsdriften*. Vårarbejderne vare begunstigede af et heldigt vejr, så våranen var færdig til midten af Maj.

Der blev udsået ca. 7 hl. (5 tdr.) poteter, tilsået med havre og græsfrø ca. 25 ar ($2\frac{1}{2}$ mål) den foregående høst oppløjet mark og gødslet såvel denne som søns øvrige eng og agerland dels med den gødning, man havde på søn, dels og fornemmelig med ca. 400 hl. pudret, købt fra byen.

Slåtten påbegyndtes den 21de Juni og under de første 14 dages godvejr indhøstedes størstedelen af høet. Indbjergningen af den tilbageværende del af høet samt senere af håen vanskeliggjordes ved det stadige regn i Juli og August, men det lykkedes dog at få også denne nogenlunde vel i hus. Høavlingen udgjorde ca. 9900 kg. (550 voger). I sammenligning med forrige års avling viser der sig en tilvæxt af 6120 kg. (340 voger), en tilvæxt, der var begrundet dels i udvidelse af engavlen ved nylandsrydning og tilsåning, dels i at marken iår var tilstrækkelig opgødslet og endelig i det for græsvæksten usædvanlig gunstige vejr, vi havde i Maj og Juni. Såsnart slåtten var færdig indplukkedes ca. 55 hl. (ca. 50 tdr.) røgnebær, et udmærket kreaturfoder, der både forøger og kraftiggør mælken.

Potetesavlens derimod mislykkedes, da foldrigheden var liden og råddenheden temmelig stor. Foruden til ånnearbejder anvendtes den til udearbejde bestemte tid til nylandsrydning, grøftegravning, kompostlægning, indsamling og hugning af ved, stenpukning og vejarbejde, planeringsarbejde samt endelig til havearbejde. — Ved lejefolk blev ryddet og opgravet c. 20 ar (2 mål) og ved anstaltens egen arbejdshjælp c. 15 ar. ($1\frac{1}{2}$ mål), ligeså opløjedes ca. 20 ar. (2 mål) mark. Af grøfter groves ca. 300 meter. Komposter lagdes foruden af de forskellige gødselsbeholdninger tillige af tang og myrjord. Vedsamlingen og vedhugningen, der beskæftigede gutterne især de første måneder efter at anstalten var kommen igang, skaffede os tilstrækkelig beholdning af kvistved antagelig for et års tid. Stenpukningen udførtes til istand-

sættelse af legepladsen og et par nye veje. Langs søns nordre side påbegyndtes oparbejdelsen af en ca. 350 meter lang vej og i ca. 14 dage mellem ånerne oparbejdedes 150 meter, uagtet terrænet på flere steder nødvendiggjorde mineringsarbejder. Senere er den fornødne sten tilvejebragt til den tilbagestående del af vejlinien. Såvel under udførelsen af disse arbejder som ved de udførte planeringsarbejder benyttede gutterne sine arbejdskraften ret godt; navnlig gik det raskt fra hånden, når kasse og trillebør benyttedes under tilsyn.

Af havearbejder medtog frugthavens udvidelse og anlæg af køkkenhave samt dennes røgt i sommerens løb den meste tid. Der avledes køkkenvæxter tilstrækkeligt til anstaltens brug og lidt til salg. I høst blev opgravet et større stykke mark til kålplantning, ligesom et par komposter ere lagte og et stykke mark ryddet til udvidelse af køkkenhaven.

Besætningen udgjorde forrige vinter 3 køer og 1 hest. Denne vinter holdes 5 køer foruden hest.

- c) *Fiskeriet.* Anstaltens net blev brugt så ofte, der var udsigt til nogen lønnende fangst, men da silden i det forløbne år ikke har gået under land, har udbyttet af notkastningen ikke været betydeligt. Forsørigt har en af gutterne været så heldig med sit snørefiske, at han efter endt skolearbejde sommeren igennem har fisket tilstrækkeligt til betjeningens behov.
- d) *Værkstederne.* Målet for værkstedsarbejderne har ikke været at uddanne gutterne som professionister, men at skaffe dem sysselsættelse navnlig i vintertiden, at udvikle deres nævedygtighed og meddele dem en del færdigheder, der kunne være dem selv og anstalten til nytte. Jeg skal nærmere omtale, hvorledes dette mål er søgt nået for de enkelte værksteders vedkommende.

1. Snedkerværkstedet, der er forsynet med 3 høvlebænke, 1 drejerbænk og øvrigt snedkerværktøj, var i gang kun en forholdsvis kort tid forrige vinter på

- grund af, at gutterne i det milde vejr kunde anbringes ved de til gårdsdriften hørende arbejder. I 14 dage lejedes en snedker, under hvis ledelse og tilsyn gutterne fik bruge forskelligt snedkerværktøj. Der istandsattes et arbejdsværelse i logishuset og oparbejdedes en del træfang, hørende dels til køkkeninventariet, dels gårds- og haveredskaberne. Foruden nævnte snedkerarbejde blev der ved gårdsgutten jævnlig udført reparationer af forskellige redskaber, og så ofte uvejr eller kulde hindrede udearbejdet, havde han en del af gutterne med sig til oplærelse og i den sidste tid tillige til nogen hjælp. I November og December oparbejdedes derhos forskellige ting såsom rugekasser, blomsterborde m. m., hvoraf en del til salg.
2. Skomagerværkstedet. Alt nyt skotøj købtes fra Bergen, hvor det kunde leveres billigere end herinde. Anstaltens skomageri var således indskrænket til reparationer. Hver gut var forsynet med 3 par-sko, nemlig: 1 par søndagssko, 1 par sejldugssko til brug inde i huset og 1 par klogger til brug under udearbejdet. De til vedligeholdelse af skotsøjet fornødne reparationer udførtes af en lejet skomager i forening med 5 gutter, der af skomageren søgtes oplærte til sådant arbejde. I den sidste tid kunde en del småreparationer udføres af gutterne alene.
3. Skrædderværkstedet. Gutternes beklædning består af 2 dragter, 1 søndags- og 1 hverdagsdragt. Disse, der købes færdige fra Bergen af hensyn til prisbilligheden, have ensartet snit og farve. Det til vedligeholdelse af klæderne fornødne reparations- og lappearbejde blev udført dels ved lejefolk, dels ved gutterne selv, dels og fornemmelig ved husholdersken med bistand af pigen. Forrige vinter havde gutterne under tilsyn af underlæreren et par lappeaftener for ugen; i August, da gutternes tid var stærkt optagen med slätteånnen, lejedes en syerske nogle dage, og i

vinter have vi nogle gange haft skrædder, under hvis vejledning en del gutter sysselsattes med nålen. Ved optagelsen i anstalten forsynedes gutterne med undtagelse af nogle få, der medbragte gode klæder hjemmefra, med nye klæder. Efterhvert som disse ere slidt, er naturligvis lappearbejderne blevne forøgede.

Strømpestopning udførtes 1 dag ugenlig af 2 gutter efter tur.

Gutterne have interesseret sig for snedker- og skomagerarbejdet, hvorimod interessen ikke har været synderlig stor ligeoverfor lapningen og strømpestopningen. —

- e. *Husholdningen.* Hvad spisereglemente angår henvises til de med nærværende beretning følgende bilag.

Gutternes bispisning har kostet 41,5 øre daglig pr. individ. Betjeningens bispisning er beregnet til 70 øre daglig for hver person. —

Til udførelse af de med husholdningen forbundne arbejder har husholdersken foruden pigen haft gutter til hjælp. To og i den senere tid 3 gutter have efter tur en uge ad gangen været i køkkenet, hvor de have udfyldt sin plads over forventning godt.

- f. *Vasket.* Vask af klæderne har været udført 1 dag ugentlig af pigen og 2 gutter efter tur. Husets vaskning og rengøring er udført af gutterne. Vasket gik noget træt i begyndelsen, da gutterne vare uvante til det slags beskæftigelse, og det foranledigede nogen utilfredshed, der tilsidst brød ud i åbenbar opsetsighed, som dog selvfølgelig strax blev kuet, hvorefter arbejdet senere er gået glat fra hånden.

Ved øvelse har gutterne opnået sådan færdighed i vaskningen, at denne nu af de fleste udføres meget tilfredsstillende.

Sundhedstilstanden. En af gutterne led i begyndelsen af et hjærtetilfælde, en anden af stadige rygsmerter, men efter nogle måneders forløb var ildebefindendet overvundet,

og de have siden været friske. Et par gutter måtte på grund af gamle knætilfælde et par uger holde sengen.

Forøvrigt har gutternes sundhedstilstand været særdeles god. Deres udseende vidner om sundhed og kraft. Betjeningen har også været sparet for nogen nævneværdig sygdom.

Doktor PAASCHÉ i Bergen, der tillige er ansat som læge ved den nærliggende Vaxdals mølle, er antaget som anstaltens læge. —

Gutterne og deres behandling. Gutternes anbringelse i anstalten skete til følgende tider og i følgende afdelinger:

13de Oktober 1881	optoges	6,
14de Novbr.	"	— 2,
8de December	"	— 1,
23de Januar 1882	—	2,
2den Marts	"	— 1,
16de Marts	"	— 1,
3die April	"	— 4,
17de Juli	"	— 1,
8de August	"	— 1,
11te August	"	— 1,

Ialt 20 gutter.

Det kunde ikke undgås, at de forskellige optagelser året igennem måtte virke nogen afbrydelse i opdragergerningen. Dette mærkedes ikke alene på skolen, men også i anstaltens øvrige gerning. Ikkedestomindre har den omstændighed, at gerningen blev begyndt med et forholdsvis lidet antal gutter, der lidt efter lidt forsøgedes, lettet indførelsen af en god ånd og tone blandt dem, og om end den ovenfor nævnte uheldige indflydelse ikke ganske kunde undgås, var den dog i almindelighed forbigående. Det varede i reglen ikke længe, før de nyankomne gutter førtes ind under den disciplin, som de ældre tidligere havde lært at underkaste sig.

Af gutterne vare ved optagelsen 1 i 10, 1 i 11, 7 i 12, 8 i 13 og 3 i 14 års alderen.

Samtlige gutter ere fra Bergen. En del ere dog fødte

på landet, hvorfra forældrene senere ere indflyttede til byen. Procentvis beregnet er forøvrigt 70 % af gutternes forældre fra landdistrikterne.

De mig meddelte oplysninger angående gutternes tidligere liv ere for vidtløftige til i sin helhed at kunne indtages her, men da noget kendskab til dette antagelig ikke er uden betydning for den rette forståelse og bedømmelse af anstaltens virksomhed, skal jeg nedenfor meddele et uddrag af nævnte oplysninger for en del gutters vedkommende:

1. Han har i de sidste 5 måneder ikke været at formå til at søge skolen, og har han også forledet andre til skoleforsømmelser. I hjemmet har hans opførsel været i den grad slet, at han har spændt og slået moderen, så at hun har måttet søge politihjælp. Ligeså har han været straffet for tyveri. Hele uger har han været borte fra hjemmet nat som dag. Mod sine kammerater viser han sig hidsig og voldsom.
2. Han forsømmer stadig skolen, ligger borte fra hjemmet, hvor han viser sig voldsom, og har været straffet for tyveri.
3. Han har små åndsevner; opførsel og flid er som de foregående. Han var borte fra hjemmet, så ofte han fandt anledning. På skolen er han doven og urolig og blandt sine medelever hidsig og voldsom.
4. Han var en tid på landet, hvor han rømte fra sine fosterforældre; løgn og tyveri er bleven ham næsten en vane, flere gange er han af politiet straffet for tyveri; han ligger ude om nätterne.
5. Han lå ude om nätterne, sluttede aldeles med skolegangen, rømte til Søndfjord, hvorfra han kom tilbage efter en uges forløb. Siden har han holdt selskab med slette kammerater både dag og nat.
6. Han gør sig skyldig i rapserier, drikker sig drukken, ligger ude om nätterne, er uartig og fordringsfuld i hjemmet, upålidelig i sit arbejde og i højeste grad løgnagtig.

7. Han er i høj grad tyvagtig og løgnagtig, tilbøjelig til stærke drikke, har oftere været straffet og er en genstand for naboernes stadige klager på grund af, at han forfører yngre børn til slette streger.
8. Han er overmåde stivsindet såvel i hjemmet som i skolen, i hvilken sidste han udviser en mageløs ligegyldighed og trods. Han vil sikkerlig blive en større forbryder, om han ikke itide bliver afsondret og tæmmet.
9. Han har været i højeste grad tyvagtig og har flere gange været straffet for tyveri. Han skal have været anfører for tyvebander af smågutter og var af politiet anset for et meget farligt individ, der på sin forbryderbane viste stor dristighed, parret med en høj grad af sluhed. Han har levet under mislige forhold i hjemmet.

De øvrige gutters vidnesbyrd stemme nogenlunde med ovennævnte oplysninger. 3 af gutterne have dog ikke udstået offentlig afstraffelse, den ene af disse var imidlertid under offentlig påtale for tyveri, men undgik anlæggelse af justitssag på grund af hans anbringelse i anstalten; den anden var „tilbøjelig til rapserier“, og den tredje var „i højeste grad tyvagtig.“

Det er et temmelig trist billede, disse oplysninger op-
rulle for os. Det giver et indblik i den omsiggribende for-
dærvelse, der truer med at føre flokke af unge mennesker
ind på forbryderbanen, og er således et af de mange vidnes-
byrd om nødvendigheden og betimeligheden af, at der gøres
særegne foranstaltninger til forvildede og vanartede børns
redning.

Hvad gutternes behandling angår, da har kærligheden
været dens ledende princip. Jeg skal nævne et hos gutterne
temmelig almindeligt karaktertræk, der blandt mange andre
efter min formening nødvendiggør en sådan behandling. —
Den for forbrydere ejendommelige uvillie ligeoverfor enhver,
der vil sætte en stopper for tøjlesløsheden, var ikke lidet
udviklet hos gutterne. Denne uvillie, der under deres om-
flakken i byen så ofte kom tilsyne, fik ved deres anbringelse

her en fornyet styrke, idet den samlede sig om en enkelt bestemt genstand: anstalten, der nu stod i begreb med at lænkebinde dem for længere tid. At denne uvillie tildels havde fået næring ved de mange urimelige historier, med hvilke man i hjemmet havde sat anstalten op som et skræmmebillede for om mulig derved at opnå forbedring, er kun altfor vist. Det var i så henseende betegnende, at flere gutter kom her med den forestilling, at de skulde få mad 2 gange og prygl 4 gange daglig. Man kan således ikke undres over, at gutterne trådte ind ad anstaltens døre med ublide følelser. Disse følelser kunde ikke trues eller bankes ud. Der blev heller ikke gjort forsøg derpå. Vi talte derimod venligt til dem, talte så lidet som muligt om deres tidligere udskejelser, underholdt os med dem og viste sympathi for de få tilladelige interesser, som de kunne antages at have, f. ex. familieinteresser og lignende, pegede på, hvad der i anstalten var gjort for dem og i alt søgte at vise, at vi vilde dem vel. Der fattedes i det hele taget ikke anledninger hertil. Det daglige liv frembød en mangfoldighed af sådanne. Særskilte indrømmelser og tilslutninger bleve også tildels gjort. Exempelvis kan nævnes, at de i vår fik lov til at oparbejde hver sit lille stykke mark til køkkenhave, som de med megen lyst og interesse stilledes med og i sin tid høstede. Dette havde vistnok sin opdragende betydning i flere henseender, men dog mest som et vidnesbyrd om den kærlighed, der er vort arbejdes grundprincip.

Ligeså kan her anføres, at gutterne i sommer fik en udflygt med dampskibet*), at vi havde en liden festlig sammenkomst den 17de Maj og St. Hansaften samt endelig juletræ med tilhørende højtidsarrangement om juleaften, — alt naturligvis afpasset efter de forhold, hvorunder vi virke

*) Føreren af dampskibet „Voss“ Hr. DAHL var så velvillig, at han indrømmede hele følget gratis befordring til og fra Stanghelle.

og tillige efter de fordringer, som deres fremtidige liv måtte forudsættes at kunne tilfredsstille.

Kærligheden, åbenbaret i ord og handling, er en magt, der kan overvinde uvillie endog hos de „i høj grad trodsige, ligegyldige, løgnagtige og tyveagtige“ gutter og fremkalde genkærlighed.

Det er måske ikke overflødigt at tilføje, at den kærlighed, der vistest gutterne, ikke var af den art, at den så igennem fingre med deres forseelser. Den fremtrådte med fordring på, at gutterne skulde forsage al ugudelighed, og idet den under gennemførelsen af denne fordring krævede ubetinget lydighed, søgtes den forenet med bestemthed og alvor.

Ligeoverfor gutternes overtrædelse brugtes først påmindelse og irettesættelse og for såvidt det ikke hjalp, et af følgende straffemidler:

1. Sløjfning af enkelte måltider. Denne anvendtes for overtrædelse af den vedtagne bordskik samt for knur over kostholdet.
2. Arbejde i fritimerne, der var et virksomt middel mod dovenskab.
3. Legemlig straf, der anvendtes nogle få gange for trods, opsætsighed, tyveri og lignende forseelser.
4. Indespærring et par dages tid, i almindelighed i for­ening med legemlig straf.

Afstraffelserne have været sjældne, og når de bleve anvendt, havde de en velgørende virkning såvel på angældende gut selv som på den hele flok.

Belønningssystemet har kun for en mindre del været anvendt. De pålideligste gutter fik en del tillidshverv, f. ex. postens besørgelse til og fra poståbneriet i Brudvig og ellers udførelse af særinde udenfor øen. Ligeså betragtedes det som en tillidspost at få være hestedreng og blive betroet køringen samt endelig, hvad der et par gange med held forsøgte, at en gut fritoges fra arbejdet for at notere op, hvormange trillebør muld de andre gutter i en

vis tid kunde expedere. Forsvrigt vovede jeg ikke i større udstrækning at anvende belønninger af frygt for at nære misundelsen på den ene side og hovmodet på den anden.

Det foran nævnte hører jo, hvor uundværligt og gavnligt det end kan være, til opdragelsens utilstrækkelige midler. I overbevisningen herom var det vor hovedopgave at bringe gutterne ind under den Helligånds påvirkning gennem Guds ord. Derfor boede dette ord rigelig iblandt os; det lød ved de korte daglige morgen- og aftenandagter, på skolen og ellers ved særegne anledninger. Det fremholdt i en sum denne store sandhed: „I ere dyrekøbte, serer derfor Gud i eders legeme og i eders ånd, hvilke begge høre Gud til,“ og det søgtes bragt nær til gutternes hjerter, idet Herren påkaldtes i bønnerne for dem og med dem.

Ligeså besøgte, så ofte dertil var anledning, den offentlige gudstjeneste i Brudvigs kirke.

Slutningsbemærkninger. Jeg har på foranstående blade ikke medtaget meget angående gutternes opførsel under deres ophold ved anstalten. Det er sket, for at der ikke skal tillægges de lyse sider ved denne deres opførsel et større værd, end de virkelig fortjene. Det er nemlig først efterat gutterne have forladt anstalten og således ere blevne undtagne dens kontrol og støtte, at der kan blive tale om at tillægge deres forhold nogen egentlig betydning som vidnesbyrd om den her udførte opdragergerning. Jeg skal derfor ved afslutningen af denne beretning indskrænke mig til følgende almindelige udtalelse: det ligger i sagens natur, at der inden en flok vanartede og forsømte gutter ofte kom tilsyne foreteelser af en sørgelig og nedslående art, men da disse foreteelser efterhånden bleve sjældnere og måtte give plads for vidnesbyrd om fremskridt og forbedring, er man berettiget til at have gode forhåbninger for fremtiden. — Herren lade disse forhåbninger ikke blive beskæmmede! —

O. FLUGUM,
Forstander.

Uddrag af anstaltens regnskab

fra 1881—1882.

Indtægter:

Beholdning 1881	Kr.	3,641.20
Bidrag af Bergens samlag	"	10,000.00
do. - Bergens kommune	"	3,000.00
do. - Bergens fattigvæsen for indsatte gutter . .	"	3,421.81
do. - foreningen for forsamte og vanartede børns redning, for indsatte gutter	"	124.56
Bidrag for en gut	"	166.12
Indvundne renter	"	214.08
Indkommet ved salg af en ko m. m.	"	112.65
Underballance	"	2,832.12
	Kr.	23,503.14

Anm. Varebeholdningerne 1882 til beløb kr. 1,491,50 ere ikke indtagne i regnskabet.

Udgifter:

Efterskudsudgifter vedkommende byggeanlægget . .	Kr.	6,973.43
do. do. driften 1881—1882	"	630.22
Nybygning i 1882	"	518.92
Inventariet	"	2,073.72
Besætningen	"	473.40
Lønningerne	"	3,652.43
Bespisningen	"	4,178.34
Beklædningen	"	1,224.08
Skolen og kontoret	"	412.93
Skatter og assurance	"	183.88
Sygeforplejningen	"	198.93
Lys og brænde	"	1,454.54
Vask og renhold	"	164.13
Gårdsdriften	"	815.39
Reparationer	"	178.44
Forskellige udgifter	"	375.42
	Kr.	23,503.14

Anstaltens status.

Aktiva:

Ulfenæsøen med påstående huse	Kr. 77,194.21
Inventariet	" 5,481.15
Besætningen	" 730.90
Beholdninger	" 1,491.50
Kassebeholdning	" 856.18
	Kr. 85,753.94

Passiva:

Pantegæld til Bergens sparebank	Kr. 8,000.00
Diverse kreditorer	" 8,673.28
Anstaltens ejendom	" 74,075.66
	Kr. 85,753.94

PLAN

for

ULFSNÆSØENS OPDRAGELSESANSTALT.

Approberet ved kongelig resolution af
16de September 1882.

§ 1.

Anstaltens formål er at virke som opdragelsesanstalt for van-
artede og forvildede gutter.

§ 2.

Dette formål søges nået ved passende undervisning og arbejde
og i det hele ved en i kristelig ånd ledet opdragelse.

§ 3.

Anstalten er foreløbig beregnet på at optage indtil 30 gutter. Af
disse kunne indtil 15 indsættes i anstalten i henhold til bestemmelserne
i kriminallovens kapitel 6, § 8. Såvel til optagelse som til indsættelse
efter dom udfordres bestyrelsens samtykke for hvert enkelt tilfælde.
For gutter, som ikke ere hjemmehørende i Bergen, udfordres der-
hos samtykke fra Bergens skolekommission og fattigkommission.

§ 4.

I anstalten optages i reglen kun gutter i alderen fra fyldte 10de til 15de år, ligesom i reglen ingen gut beholdes i anstalten over det fyldte 18de år.

§ 5.

Optagelse i anstalten er betinget af, at vedkommende gut forbliver i anstalten, sålænge bestyrelsen finder det fornødent, i reglen ikke over 8 år. Som følge heraf kan indsættelse i anstalten, i henhold til kriminallovens kap. 6, § 8, sålænge 16 års alderen er sat som yderste grænse for sådanne indsattes forbliven i anstalten, i reglen ikke anvendes på nogen, der har fyldt det 18de år.

Til optagelse i anstalten udkræves fremdeles:

- a) Dåbs- og vaccinationsattest.
- b) Lægeattest for, at vedkommende ikke er idiot eller lider af nogen smitsom sygdom eller legemlig svækkelse, som gør ham uskikket til deltagelse i legemligt arbejde.

For gutter, som dømmes til indsættelse i anstalten i henhold til kriminallovens kap. 6, § 8, og som ere hjemmehørende i Bergen, kunne de fornødne legitimationer forlanges tilvejebragte gennem anstaltens bestyrelse.

§ 6.

Anstalten sørger ved siden af gutternes skoleundervisning og oplærelse til legemligt arbejde for deres bospising, beklædning og pleje i det hele taget.

Skoleundervisningen søges såvidt mulig ordnet i overensstemmelse med den for Bergens almueskole gældende anordning. Det legemlige arbejde skal hovedsagelig bestå i mark- og havearbejde samt passende husflidsarbejde.

De nærmere bestemmelser angående kost, beklædning og gutternes behandling i det hele taget fastsættes ved reglement.

§ 7.

Betalingen fastsættes for hver gut indtil videre til 200 kr. årlig, der erlægges forskudsvis med 50 kr. for hvert kvartal.

§ 8.

Anstalten står under overtilsyn af Bergens skolekommission og fattigkommission, hvorhos Bergens stiftamtmand og justitsdepartementet ved en af dets embedsmænd nårsomhelst have adgang til at inspicere anstalten og øve kontrol med de indsatte børns behandling, ligesom Bergens skoleinspektør har tilsyn med skoleundervisningen. Anstaltens anliggender varetages af en bestyrelse af 8 medlemmer, hvoraf skolekommissionen og fattigkommissionen hver

vælger 1 medlem af sin midte og begge kommissioner i forening det 3die medlem i eller udenfor deres midte.

Fattigkommissionen og skolekommissionen vælger derhos i fællesskab 2 mænd til at revidere anstaltens regnskaber, ligesom de i fællesskab decidere disse.

§ 9.

Bestyrelsens medlemmer fungere i 3 år, men kunne genvælges, om de ere villige til at modtage valg. Den 1ste Juli 1883 udtræder 1 af bestyrelsens medlemmer efter lodtrækning; ligeledes den 1ste Juli 1883 1 af de tilbagestående ældre medlemmer efter lodtrækning. Bestyrelsen vælger selv sin formand.

§ 10.

Bestyrelsen har sit sæde i Bergen og samles til de af den selv bestemte tider eller så ofte, som formanden finder fornødent. Bestyrelsen har særlig ved besøg på anstalten at føre kontrol med dens virksomhed og forvaltning i det hele samt at afgive de i så henseende fornødne bestemmelser og deriblandt om, hvilke protokoller og bøger der skal føres ved anstalten.

Ved hvert regnskabsårs udløb har den at tilstille Bergens fattigkommission, skolekommission, kommunebestyrelse og stiftamtmand samt justitsdepartementet og kirkedepartementet en beretning om anstaltens virksomhed tilligemed uddrag af dens regnskab og status.

§ 11.

Det umiddelbare tilsyn med anstalten og sammes ledelse føres af en forstander med bistand af en lærer og de andre ved anstalten ansatte betjente. Desuden antages en læge, hvem det pålægges at have indseende med sundhedsplejen inden anstalten.

§ 12.

Forstanderen og læreren antages af bestyrelsen, dog med approbation af Bergens skolekommission. De øvrige betjente antages af forstanderen eller bestyrelsen efter dennes nærmere bestemmelse. Bestyrelsen fastsætter lønningerne for de ved anstalten ansatte funktionærer, forsåvidt de ikke ere overtagne af Bergens kommune.

§ 13.

Forstanderen har at lede anstalten efter den for samme approberede plan og den ham meddelte instrux samt iøvrigt efter bestyrelsens nærmere bestemmelser. Særlig har han årlig at afgive den ovenfor i § 10 omhandlede beretning tilligemed uddrag af årsregnskabet og status, ligesom den ved gutternes udgang af anstalten

efter bedste evne søger dem anbragte hos skikkelige folk og jævnlig lader forhøre om deres opførsel hos dem.

§ 14.

Det fornødne reglement angående undervisning, arbejde, bespisning, beklædning, disciplin og dagsinddeling m. m. afgives af bestyrelsen og undergives overtilsynets approbation.

Instruxer for anstaltens samtlige funktionærer udfærdiges af bestyrelsen.

§ 15.

Forandringer i eller tillæg til denne plan må undergives approbation af Bergens kommunebestyrelse og stadfæstes af kongen.

Instrux for Forstanderen for Ulfsnæsøens Opdragelsesanstalt.

1.

Forstanderen har at styre anstalten overensstemmende med den for samme vedtagne plan, at iværksætte de beslutninger, som bestyrelsen fatter med hensyn såvel til børnenes opdragelse som til anstaltens økonomi, og at våge over, at anstaltens øvrige funktionærer gøre deres pligt.

2.

Han har nøje at påse, at børnenes undervisning foregår til de bestemte tider og efter den for samme lagte plan, at ordne børnenes arbejdsvirksomhed på hensigtsmæssigste måde og være opmærksom på, at enhver af dem såvidt muligt bliver sat til arbejder, der ikke ligge over deres evner og derhos ere skikkede til at udvikle disse. Han har at våge over, at børnene såvel under skoleundervisningen som i arbejde og i deres fritid opføre sig sømmeligt. Han har revselsret ligeoverfor børnene og kan derhos i tilfælde af grovere forseelser lade vedkommende barn hensætte i celle, dog at han, for såvidt indespærringen skal vare længere end 4 dage, strax har at indberette sagen til bestyrelsen.

3.

Når et barn som konfirmeret skal forlade anstalten, bør forstanderen efter bedste evne søge det anbragt i tjeneste, lære eller beskæftigelse, der er stemmende med barnets anlæg og tilbøjeligheder og derhos anses betryggende for barnets fremtid.

4.

Forstanderen er underlærerens nærmeste foresatte og har ret til at betemme, hvilken del af undervisningen og hvilke undervis-

ningstimer underlæreren skal overtage, under fornødent hensyn for øvrigt til den Bergens kommunes skoleinspektør tillagte myndighed.

5.

Ligeoverfor anstaltens tjenerskab står forstanderen i en husbondes forhold.

6.

Ligesom det er forstanderens pligt i almindelighed at våge over anstaltens interesser således bør han nøje passe på, at anstaltens bygninger og inventarium behandles med varsomhed, og at der i tide sørges for de fornødne udbedringer, at have- og markarbejde udføres i betimelig tid og på hensigtsmæssigste måde og endelig, at der i alle grene af driften og husholdningen iagttages sparsommelighed.

7.

Forstanderen har at føre de protokoller og regnskaber, som bestyrelsen til enhver tid måtte bestemme.

Instrux for Underlæreren ved Ulfsnæsøens Opdragelsesanstalt.

1. Han har med troskab og flid at udføre den ham anbefalede skolegerning efter den til enhver tid gældende time- og undervisningsplan, nøje at våge over, at gutterne opføre sig sømmeligt såvel i hans skoletimer som i de mellem disse faldende friminutter, at have tilsyn med deres lektielæsning samt at gøre de optegnelser angående skolearbejdet, som hans foresatte måtte finde fornødne.
 2. Han fører tilsyn med skoleinventariets forsvarlige behandling og gør i betimelig tid forstanderen opmærksom på forhåndenværende mangler.
 3. Han påser orden og stilhed i de til hans værelse stødende sovesale. Om hverdagene vækker han gutterne, fører tilsyn med dem indtil morgenandagten og senere ved et af måltiderne. På helligdagene deltager han forsvrigt med forstanderen i tilsynet.
 - Han påser gutternes renhold.
 5. Efter forstanderens nærmere bestemmelse fører han tilsyn med de i haven forefaldende arbejder.
 6. I forstanderens forfald træder han i dennes sted.
 7. Forsvrigt har han at rette sig efter de nærmere forskrifter, som forstanderen i overensstemmelse med anstaltens plan måtte give.
-

Spisereglement for gutterne.

	Frøkest.	Middag.	Mellemmad.	Aftenmad.
Søndag.	3 hgr. rugbrød med smør, 1 kop kaffe, hvori melk.	190 gr. salt kød og fleesk, 5 hgr. poteter, $\frac{1}{2}$ lit. erter- eller grynsuppe, 1 skive brød.	1 vandkringle.	3 hgr. rugbrød med smør, 1 kop the med melk i.
Mandag.	3 hgr. rugbrød, $\frac{1}{4}$ lit. sur eller sødskummet melk, opvarmet.	$\frac{3}{4}$ lit. grynegrød, $\frac{1}{4}$ lit. melk, 1 skive brød.	150 gr. rugbrød med sirup.	1 lit. bygmelagrød, $\frac{1}{4}$ lit. sur melk.
Tirsdag.	Ligestå	3 stkr. sild, 5 hgr. poteter, 1 vandkringle, 1 lit. bygmelsuppe.	Ligestå.	Ligestå.
Onsdag.	Ligestå	Fisk, 5 hgr. poteter, 1 skive brød, 1 lit. bygmelsuppe.	Ligestå.	Ligestå.
Torsdag.	Ligestå.	Som Søndag.	Ligestå.	Ligestå.
Fredag.	Ligestå.	Som Tirsdag	Ligestå.	Ligestå.
Lørdag.	Ligestå.	Som Onsdag.	Ligestå.	Ligestå.